

Escolania de Montserrat
& Esbart Dansaire de
Rubí
—*Llibre vermell de
Montserrat*

La Casa dels Cants

Dijous, 27 de febrer de 2025 – 20 h

Sala de Concerts

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Compromís amb el medi ambient:

BIOSPHERE
SUSTAINABLE LIFESTYLE

Amb la col·laboració de:

ASSOCIACIÓ
ORFEO
CATALÀ

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA

Membre de:

EUROPEAN
CONCERT HALL
ORGANISATION

Programa

Escolania de Montserrat
Capella de Música de Montserrat
Esbart Dansaire de Rubí
Punt de Malura
Llorenç Castelló, director

Cant gregorià

Germinans germinabit

Anònim

Llibre vermell de Montserrat

- I. O virgo splendens
- II. Stella splendens
- III. Laudemus virginem
- IV. Splendens ceptigera
- V. Los set gotxs
- VI. Cuncti simus
- VII. Polorum regina
- VIII. Mariam matrem
- IX. Inperayritz
- X. Ad mortem festinamus

Aquest concert té una durada de 80 minuts,
sense pausa.

La durada del concert és aproximada.

#coral #antiga #patrimonicatalà
#músicauniversal

Fes-te soci de l'Orfeó Català

Forma part d'un dels
símbols més genuïns
de la cultura catalana.

Suma't a una gran
família d'entusiastes del
cant coral.

Fes del Palau casa teva!

Uneix-t'hi ara

Poema

Batall

Han denegat la faula i el miracle,
i el dir batega com un calze ardent.
Res no detura l'àliga que ens guaita
ni el capitell que explica el bé i el mal.
Seguim el traç dels rostres més antics,
dels campanars romànics i les busques
que mouen les estrelles avials.
La nit, la por? O les obscures súpriques
de qui abandona el setge més roí?
Som ben menuts. I ens volten infinits.
La grandesa és un cor de veus minúscules.

Lluís Calvo

Del llibre *L'espai profund*.

Barcelona: Edicions Proa, 2020.

Comentari

Aquest concert, emmarcat en la commemoració del Mil·lenari de l'Abadia de Montserrat, recrea l'essència del *Llibre vermell de Montserrat* a través de la interpretació musical de l'Escolania de Montserrat i la dansística de l'Esbart Dansaire de Rubí. Escrit al final del segle XIV, el *Llibre vermell* és un testimoni únic de la vida cultural i devocional del santuari, tot mostrant la convivència entre música i dansa en el context religiós. Entre els seus materials destaquen deu composicions vocals en llatí, català i occità, dedicades al culte a la Verge, majorment concebudes per tal que els pelegrins cantessin i ballessin amb reverència i mantenint el caràcter sagrat del lloc.

En efecte, el manuscrit inclou peces participatives, com els cànons *Laudemus Virginem* i *Splendens ceptigera*, i danses indicades per ser ballades, com els virolais monòdics *Cuncti simus concanentes* i *Polorum regina*, el virelai a dues veus *Stella splendens*, o el cànon a dues o tres veus *Los set gotxs recomptarem*, considerat el primer testimoni de goigs a la Verge. També destaca *Ad mortem festinamus*, la primera versió musicada de la Dansa de la Mort. Aquestes danses s'indiquen com a “ball redon” o “ad trepidium rotundum”, és a dir, eren balls circulars que devien convidar a la participació col·lectiva dels peregrins. A més, el pare Gregori Estrada, monjo de Montserrat, va descobrir que certes marques al manuscrit, inicialment considerades errors, eren en realitat indicacions coreogràfiques, potser les més antigues conegudes. Aquesta troballa va inspirar la reconstrucció de danses que planteja l'Esbart Dansaire de Rubí, tot donant vida al que podria ser el document europeu més antic referit a dansa popular.

El cançoner montserratí també inclou obres més sofisticades, potser vinculades a la Casa Reial d'Aragó. Són peces pròximes a l'estètica de l'Ars Nova i pensades per a intèrprets professionals, com *O Virgo splendens*, una antífona gregoriana que es pot interpretar a dues o tres veus en cànon, el virelai a tres veus *Mariam Matrem Virginem* o la cançó politextual *Inperaytriz / Verges ses par*.

Així doncs, aquesta proposta recupera no només la bellesa musical del *Llibre vermell*, sinó també el seu esperit comunitari i participatiu, tan lligat a l'experiència dels pelegrins. La interpretació del cant gregorià *Germinans germinabit* reforça el caràcter litúrgic i contemplatiu de l'espectacle, tot connectant amb el profund simbolisme espiritual del manuscrit.

Aurèlia Pessarrodona, doctora en musicologia i cantant

Palau de la Música Catalana

Freiburger Barockorchester & René Jacobs
/ Daniel Harding / Alice Sara Ott / Serena
Sáenz & Vespres d'Arnadí / Yulianna
Avdeeva / Trio Fortuny / Vox Luminis /
Philippe Jaroussky / Balthasar Neumann &
Thomas Hengelbrock / musicAeterna &
Teodor Currentzis / Escolania de Montserrat
/ Raquel García-Tomás / Diana Damrau
& Jonas Kaufmann / Philippe Herreweghe
/ Ensemble I Gemelli & González Toro /
Grigory Sokolov / Truls Mørk & Harvard
Gimse / Juan de la Rubia & Marco Mezquida
/ Frames Percussion

Entrades i abonaments a la carta
a partir de 4 concerts.

Biografies

Escolania de Montserrat

L'Escolania de Montserrat és una de les escoles de música més antigues d'Europa. Ja en el segle XIII, apareix en el Monestir benedictí i Santuari marià de Montserrat un petit grup de nois que, per mitjà de la pràctica del cant i de diversos instruments musicals, estan al servei d'aquest lloc tan singular. Al llarg dels segles, han sorgit compositors i intèrprets remarcables de l'anomenada Escola Musical Montserratina.

Sota la direcció i llarg mestratge (1953-1997) del P. Ireneu Segarra, l'Escolania va internacionalitzar-se enregistrant nombrosos discs i començant a participar en festivals o fent gires de concerts a molts països.

Els darrers anys, l'Escolania ha fet nombroses gires de concerts a l'estranger: a Estats Units, Xina, Itàlia, Alemanya, Rússia, Hongria, Suïssa, Bèlgica, França, Polònia, Noruega i Bulgària, a més de nombrosos concerts a Catalunya. I ha enregistrat els CDs *Salve Regina*, amb obres del P. Ireneu Segarra, i *Ressons de la Nostra Terra*, amb música popular catalana i d'autor.

Actualment l'Escolania està formada per més de cinquanta nois, de nou a catorze anys, procedents de tot Catalunya. Durant els anys que estudien a Montserrat fan els darrers cursos de Primària i els primers de Secundària. El fet de ser uns 10-12 alumnes per curs permet oferir-los una educació molt personalitzada.

Aquests darrers cursos s'ha intensificat molt l'ensenyament de l'anglès i la presència de les noves tecnologies a classe. Al matí fan els ensenyaments generals, i a la tarda els estudis de música. Cada escolà estudia dos instruments, el piano i un segon instrument a escollir, a més de llenguatge musical, orquestra i, no cal dir, el cant coral, que constitueix l'especialitat de l'Escolania, que canta sota la direcció de Llorenç Castelló.

La majoria dels escolans, quan deixen Montserrat, continuen els estudis de música. Especialment en les darreres dècades, alguns destaquen professionalment com a cantants, instrumentistes o directors.

La finalitat de l'Escolania, avui, com en segles passats, és la participació diària en la pregària del santuari, juntament amb la gran afluència de pelegrins de tot el món.

És també funció de l'Escolania la difusió de la música sacra, tant d'autors propis (Escola Montserratina), com de compositors internacionals.

A través del cant, els escolans són missatgers de pau i de bellesa. Amb el llenguatge universal de la música, traspassen tota mena de fronteres i parlen directament al cor dels qui els escolten.

Capella de Música de Montserrat

Fundada l'any 1997 sota la direcció del P. Jordi-Agustí Piqué i Collado, té com a finalitat dotar el monestir d'un cor que, en les celebracions litúrgiques més solemnes, pugui complementar la capella de monjos que canten amb l'Escolania. Aquesta funció principal es veu ampliada amb la participació, sempre que cal, en les produccions de l'Escolania de Montserrat –concerts, gires, enregistraments– que requereixen la participació de veus d'home. L'any 2000 n'assumí la direcció Joaquim Piqué i Calvo fins a l'any 2007, i n'agafà el relleu Eduard Vila i Perarnau. Entre el 2009 i el 2012 Bernat Vivancos prengué el relleu en la direcció i a partir del 2012 el director és Llorenç Castelló.

La Capella és un grup d'entre vuit i catorze veus masculines, la majoria antics escolans, amb una sòlida formació musical. Com a cor estable de veus iguals, realitza també produccions individualment, com ara concerts i enregistraments.

Entre les seves actuacions amb l'Escolania destaquen la interpretació de les *Lamentacions del Dijous Sant* del P. Narcís Casanoves, sota la direcció de Josep Pons, i la participació en el Cicle de Música Sacra de Montserrat amb la interpretació d'obres de grans compositors del repertori coral, com són T. L. de Victoria, G. P. da Palestrina, D. Buxtehude, H. Purcell, J. S. Bach, G. F. Händel, J. Brahms i M. Reger, entre d'altres.

Del repertori simfonicocoral, destaquen la *Missa en Sol menor*, BWV 235 de J. S. Bach, amb l'Orquestra Nacional d'Andorra; les *Vespres a la Mare de Déu* de Joan Cererols, amb Les Saqueboutiers de Tolosa de Llenguadoc; *Psalms 42 i 115* de F. Mendelssohn, amb l'Orquestra Ciudad de Granada, sota la direcció de Manel Valdivieso; *Chichester psalms* de L. Bernstein; *Cantata de Sant Nicolau* de B. Britten, conjuntament amb l'Orquestra Simfònica del Vallès, sota la batuta de Pierre Cao, i el *Requiem* de G. Fauré, amb l'Orquestra de l'Acadèmia del Gran Teatre del Liceu.

La Capella de Música de Montserrat ha enregistrat diversos discos amb l'Escolania, com el dedicat a obres del P. Narcís Casanoves; *Vespres a Montserrat*, que recrea la litúrgia pròpia montserratina; *O vos omnes*, amb obres de M. Duruflé, G. Fauré, P. Casals, F. Poulenc i O. Messiaen, entre d'altres; un àlbum dedicat a obres del P. Miquel López, enregistrat amb el conjunt de música antiga La Caravaggia; *Officium hebdomadae sanctae*, responsoris per a l'ofici de tenebres de Setmana Santa, del P. Narcís Casanoves; *Salve Regina*, amb música del P. Ireneu Segarra, i el darrer, el *Llibre vermell de Montserrat* (interpretació musicològica del P. Gregori Estrada).

Ha participat en les gires de l'Escolania a França i Alemanya, els Països Baixos i Bèlgica (amb l'orquestra Musica Ducis Brabantiae) i a Hongria amb un programa de música sacra hispànica del segle XVI.

La Capella, individualment, ha participat en el Primer Festival de Música Religiosa de Girona, en la interpretació del *Survivrent de Varsòvia* d'Arnold Schönberg juntament amb la Jove Orquestra Nacional de Catalunya, sota la direcció de Josep Pons, i ha ofert nombrosos concerts arreu de la geografia catalana.

Entre el seu repertori podem destacar la música medieval, com la del *Llibre vermell de Montserrat*, obres que els grans compositors han dedicat a cors de veus iguals, però sense oblidar els compositors actuals, com A. Pärt o B. Casablanca, del qual van registrar la sintonia del programa televisiu *Signes del temps* de Televisió de Catalunya.

Esbart Dansaire de Rubí

Premi Nacional de Dansa 1985, Premi Mercuri d'ARC 1987, Creu de Sant Jordi 1997, Premi Morratxa 2024

Ja ha celebrat el seu centenari, en ser fundada com a entitat cultural l'any 1923, i ha treballat sempre en la recerca de nous camins per a la presentació de les danses tradicionals de les terres de parla catalana. I sempre amb el màxim respecte pels documents, però aportant a les interpretacions tota la riquesa i la qualitat tècnica habituals en la dansa escènica, fins a convertir els materials populars en un autèntic espectacle de dansa.

Avalen la seva trajectòria les innumbrables ballades en diferents escenaris i places del país, les actuacions notables als millors escenaris de Catalunya, i mereixen esment especial algunes actuacions a l'estranger, com al Palau de la UNESCO de París, les presentacions en temporada estable del Gran Teatre del Liceu, l'enregistrament per a la BBC de Londres a la sèrie televisiva *The magic dance*, presentada per Margot Fonteny, l'actuació al Bellas Artes de Mèxic, com també a Leningrad, Tunísia i al World Economic Forum de Davos.

Ha estrenat els espectacles *Carnestoltes* de Joaquim Serra, vestit per Fabià Puigserver, al Gran Teatre del Liceu; *Setmana Santa* d'Espriu, amb Enric Majó; *Canigó*, amb música de Manel Camp i vestuari de Mercè Paloma, del qual va oferir vuit representacions al Teatre Nacional de Catalunya; ha intervingut en els concerts *Celebrem la primavera* oferint-ne les imatges de dansa des de la Televisió de Catalunya, i darrerament *La muixeranga d'Algemesí*, *Haikús en temps de guerra*, sobre els poemes de Miquel Martí i Pol, i la proposta reivindicativa *DansaXXI.cat*, juntament amb totes les danses del repertori tradicional, assolides amb la tasca constant durant els seus més de cent anys d'història. El 29 de juny de 2013 va estrenar l'obra pòstuma del coreògraf Joan Serra, *Miratges*; el 2016 va posar a l'escenari un recull de danses sobre música de Manuel Blancafort, i el 2023 va presentar l'espectacle *Nemini Parco*, nova coreografia de Jordi Rubio, amb música d'Arnau Vilà i vestuari de Pau Fernández.

Ara torna a recuperar el treball realitzat l'any 1977 amb el pare Gregori Estrada, per mostrar la connexió del *Llibre vermell de Montserrat* amb la dansa popular i la presència al text de coreografies pensades per ser ballades pels peregrins. Una producció per al Mil·lenari de Montserrat que recull la feina feta per figures com el pare Gregori Estrada, Albert Sans, Fabià Puigserver i el P. Ireneu Segarra.

L'Esbart Dansaire de Rubí és una companyia no professional de dansa formada per un cos de ball de vint-i-cinc dansaires i un equip tècnic de deu persones, sota la direcció de Jordi Rubio i Serra.

Punt de Malura

El grup va néixer l'estiu del 1999 i s'ha mantingut actiu des de llavors actuant al carrer en cercaviles, acompanyant danses o en concerts dalt de l'escenari arreu dels Països Catalans. Cal destacar la seva participació en festivals internacionals, com el Cornamusam d'Olot i FIMPT de Vilanova i la Geltrú. I fora de Catalunya ha actuat en diverses edicions de la Xuntanza Internacional de Gaiteros d'Orense i al programa *Trèbede* de Radio 3.

És una formació que ha configurat el seu repertori a partir de melodies tradicionals, si pot ser menys conegudes que les que sovintegen als enregistraments actuals del mercat, tot divulgant la música tradicional del nostre país en la contemporaneïtat.

Punt de Malura està format per:

Cristina Boixadera, flabiol i tamborino i baixó.
Jaume Cuartero, tarota i gralla baixa

Jordi Inglada, sac de gemecs
Pep Mateu, organetto
Pere Olivé, percussió

Llorenç Castelló, director

Nascut a Barcelona (1976), va iniciar els seus estudis musicals a l'Escolania de Montserrat, on va ser deixeble del P. Ireneu Segarra del 1986 al 1990. Té el títol superior de llenguatge musical, i el professional de composició i piano assolits al Conservatori Superior de Música del Liceu. Ha estat professor del Departament de Didàctica de la Música a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Des dels seus inicis és membre de la Capella de Música de Montserrat, el cor d'homes que acompanya ocasionalment l'Escolania. El 2009 esdevingué segon director de l'Escolania de Montserrat i el 2012 li fou confiada també la direcció de la Capella de Música. El 2014 assumí la direcció de l'Escolania de Montserrat, amb el desig de ser un bon hereu de la tradició rebuda des d'infant, amb estimació per la música conreada a Montserrat durant segles i amb projectes musicals d'obertura als temps actuals.

Textos

O Virgo splendens

És un cànon que es pot interpretar a dues o tres veus, com descriu el mateix manuscrit: “*Antiphona dulcis armonia dulcissime virginis Mariae de Monteserrato*”. És una antífona de cant pla, en cànon, que sembla ser originària de l'església de Sta. Maria in Ara Caeli de Roma.

O Virgo splendens

*O Virgo Splendens
hic In monte celso
Miraculis serrato
Fulgentibus ubique,
quem fideles
Conscendunt
universi.
Eya pietatis Occulo
placato Cerne
ligatos fune
peccatorum Ne
infernorum ictibus
graventur, Set cum
beatis tua prece
vocentur.*

Oh, Verge resplendent

*O Verge: des de
l'alta muntanya de
Montserrat, on
pugen els fidels de
tot arreu, vós
resplendiu amb
miracles esclatants a tot el món:
esguardeu amb mirada
compassiva,
els qui viuen presos
pel lligam dels
pecats; que les
penes de l'infern no
pesin damunt d'ells,
sinó que per la
vostra intercessió,
siguin cridats amb els sants.*

Laudemus Virginem

És un cànon que es pot interpretar a dues o tres veus, amb text de lloança a Santa Maria, Verge i Mare. És una melodia molt senzilla i popular. Amb la mateixa melodia també trobem la lletra *Plangamus scelera*, un text penitencial que demana una altra interpretació adequada a la nova modalitat literària.

Laudemus Virginem

*Laudemus Virginem,
Mater est.
Et eius filius, Ihesus
est.*

Lloem la Verge

*Lloem la Verge:
ella és Mare,
i el seu fill
és Jhesús.*

Splendens ceptigera

Cànon a dues o tres veus, de melodia fàcil i popular, amb text de pregària i lloança a Maria, Mare de Déu i Reina. Amb la mateixa melodia, també es troba el text *Tudentes pectora*, un cant penitencial que demana una interpretació indicada al moment penitencial del text.

Splendens ceptigera

*Splendens ceptigera
Nostris advocata,
Virgo puerpera.*

Reina esplendent

*Reina esplendent,
sigueu advocada nostra
vós que sou Verge i Mare.*

Mariam Matrem Virginem

Es tracta d'una peça a tres veus mixtes: (Cantus), Contre i Tenor. El Contre i el Tenor tenen totes les característiques de ser instrumentals i no vocals. El Cantus indica, en una nota sense text en començar, que també anava acompanyat i doblat per un instrument. És un cant de lloança i pregària a Maria, Mare i Verge, i a Jesús, Salvador del món. Els noms de Maria i de Jesús es van alternant en la tornada i en les cobles. L'estructura literària i musical respon a la del virolai, però encara cal esbrinar si es tracta d'una dansa a ball rodó o d'una senzilla peça vocal, precedent dels villancets en llengua popular.

Mariam Matrem Virginem

Tornada:

*Mariam matrem
virginem attolite.
Ihesum Christum
extollite concorditer.*

Cobles:

*Maria, secli asilum,
defende nos.
Ihesum tutum
refugium, exaudi
nos.
iam estis nos
totaliter diffugium,
totum mundi
cinfugium realiter.
Mariam...
Ihesu supprema
bonitas verissima.
Maria, dulcis pietas
gratisissima.
Amplissima
conformiter sit
caritas
Ad nos quos pellit
vanitas enormiter.
Mariam...
Maria, virgo humilis,
te colimus
Ihesu, desiderabilis,
te querimus.
Et volumus
mentaliter in superis
Frui cum sanctis
angelis perhenpniter.
Mariam...
Ihesu pro
peccatoribus qui
passus es.
Maria, sta pro
omnibus, que mater es.
Nam omnes nos
labiliter subsistimus.
Iuvvari unde petimus
flebiliter.*

Exalceu Maria, Mare i Verge

Tornada:

*Exalceu Maria, Mare
i Verge.
Amb ella, enaltiu
Jesús, el Crist.*

Mariam...
Maria, facta seculis
salvatio,
Ihesu damnati
hominis, redemptio.
Pugnare quem
viriliter pro famulis
Percussis duris
iaculis atrociter.
Mariam...

Cobles:
Maria, emparança
del món, defenseu-nos.
Jesús, refugi segur,
escolteu-nos.
Vosaltres sou la
nostra total seguretat,
sou realment la
proteccio de tot el
món.
Mariam...
Jesús, autèntica i
summa bonesa;
Maria, agradable i
dolça bondat:
feu-nos sentir el
vostre amor
puig ens empeny
enormement la
vanitat.
Mariam...
Maria, verge humil,
us venerem;
Jesús, bé desitjat,
us cerquem:
De pensament
volem fruir ja del cel
per sempre, amb els
sants àngels.
Mariam...
Jesus, vós que
sofríreu passió pels
pecadors;
Maria, vós que sou
mare, ateneu-nos.
Vivim en el perill,
Us demanem amb
llàgrimes que ens
ajudeu.
Mariam...
Maria, salvació de
l'univers;
Jesús, redempció de
l'home damnat:
lluiteu virilment a

*favor dels esclaus
colpits atroçment per
les fletxes més dures.
Mariam...*

Inperayritz

Cant a dues veus mixtes: Cant i Tenor. Text de lletania hímnica, en el qual les estrofes es canten simultàniament amb dues lletres diferents, cada veu la seva: el Cant, les senars, i el Tenor les parells. La doxologia final té només quatre versos, corresponents a la rima dels quatre últims dels vuit que tenen les altres estrofes. Encara que en forma hímnica d'estrofes sense tornada ni refrany, no és impossible que aquest cant sigui també una dansa.

Imperayritz de la ciutat joyosa

1a veu.

I

*Inperayritz de la
ciutat joyosa
De Paradis, ab tot
gaug eternal,
Neta de crims, de
virtutz habundosa,
Mayres de Dieu per
obra divinal,
Verges plasen ab
fas angelical:
Aixi com sutz a Dieu
molt graciosa
Placa'us estar als
fizels piadosa,
Preyan per lor al
Rey celestial.*

2a veu.

II

*Verges ses par
misericordiosa:
De vos se tany
que'ns defenatz de mal
E no siatz devas nos
endeyosa
Pels fallimentz que
fem en general,
mas que'ns cubratz
ab lo manto real
De pietat pus que'n
etz cupiosa,
Car totz em faytz
d'avol pasta
fangosa,
Per que'l fallir es de
carn humanal.*

1a veu.

III

*Rosa flagran de vera
benenança,
Pfons de merce
jamays no defallen,
Palays d'onor on se
fech l'aliança
De Deu e d'om per
nostre salvamen,
E o ver Dieus es
hom perfectamen,
Ses defallir en
alguna substança
(E segons hom mori
sense dubtança,
E com ver Dieus
levech del
monimen).*

2a veu.

IV

*Vexell de patz,
Corona d'esperança,
Port de salut be
segur de tot ven:
Vós merexets de
tenir la balança
On es pesat be
dreytureramen,
E pesa mays vostre
Fill excellen,
mort en la crotz per
nostra deliurança,
Que'ls peccats d'om
en fayt ne'n
cobegança
Al be fizel confes e
peniden.*

1a veu.

V

*Flor de les flors,
dolça, clement et
pia:
L'angel de Dieu
vesem tot corrocat,
E par que Dieus l'a
mandat que'ns alcia,
D'on ell es prest ab
l'estoch affilat:
Donchs plac'a vos
que'l sia comandat
Qu'estoyg l'estoch e
que remes nos sia
Tot fallimen tro en lo
presen dia
E'ns done gaug e
patz e sanitat.*

2a veu.

VI

*Estel de mar qui los
perillans guia
E'ls fay venir a bona
salvetat:
Si Jhesuchrist obesir
no volia
Ço que per vos li
sera supplicat,
Mostratz-li'ls pitz d'on
l'avetz alletat,
Et totz los santz, ab
la gran jerarchia
De paradis, qui'us
faran companyia:
Tot quan volretz vos
en ben autreyat.*

1a veu.

VII

*Mare de Dieu, cap
de virginitat:
Si no lausam la
vostra senyoria
o no'us servim tan
be co'us tanyeria,
De pauch se'n mou
e no de volentat.*

1a veu.

VIII

*Jhesus veray, un
Dieu en trinitat:
Vos avetz dit que la
mort no'us plasia
Del peccador, mas,
convertit, viuria:
Donques, merce,
merce, per karitat.*

Stella splendens

És la primera de les cinc danses que conté el manuscrit. Podem anomenar-la “Dansa: peregrinant a Montserrat”. Té forma de virolai, amb Tornada i Cobles. Les cobles acaben amb el mateix tema de la tornada. El punt expressiu està en les cobles, quan en començar dansen en línia recta, tot semblant el vaivé dels pelegrins. La tornada és en línia circular, i les cobles en línia recta i circular, una després de l'altra.

Stella splendens

Tornada:

*Stella splendens in
monte
ut solis radium
miraculis serrato,
exaudi populum*

Cobles:

*Concurrunt universi
gaudentes populi,
divites et egeni,
grades et parvuli
ipsum ingrediuntur ut
cernunt oculi,
Et inde reveruntur
graciis repleti.
Principes et
magnates ex(s)tirpe
regia.
seculi potestates
obtenta venia
peccaminum
proclamant
tudentes pectora,
poplite flexo clamant
hic: Ave Maria
Prelati et barones,
comites incliti,
religiose omnes
atque prebiteri,
militis, mercatores,
cives, marinari,
burgenses,
piscatores,
premiantur ibi.
Rustici aratores nec
non notarii,
advocati, scultores,
cunti ligni fabri,
sartores et sutores,
nen non lanifici,
artifices et omnes
gratulantur ibi.
Regine, comitisse,
illustres domine,*

Estrella resplendent

Tornada:

*Estrella que com un raig
de sol lluiu
amb miracles, a
Montserrat:
escolteu el poble.*

*potentes et ancille,
iuvenes, parvuli,
virigines at antique,
pariter vidue,
conscendunt et hunc
montem,
et religiose.*

*Cetus hij
aggregantur hic ut
exhibeant vota,
regraciantur ut ipsa
et reddant, aulam
istam ditantes hoc
cuncti videant,
localibus ornantes,
soluti redeant.*

*Cuncti ergo
precantes sexus
utriusque, mentes
nostras mundantes,
oremus devote:
Virginem gloriosam,
Matrem clementie, in
celis graciousam
senciamus vere.*

Cobles:

*Aquí concorren
alegres tots els
pobles
rics i pobres, grans i petits;
hi entren, com
tothom ho pot veure,
i d'aquí se'n tornen
plens de gràcies.
Prínceps i magnats
d'estirp reial,
poderosos del món,
colpejant-se el pit
proclamen que han
obtingut el perdó
dels pecats;
flectint
el genoll diuen
aquí: Ave Maria.
Prelats i barons,
comtes il·lustres,
tota classe de
religiosos i també els
preveres, soldats i
marxants, gent de
mar i de ciutat, i
pescadors,
aquí són agraciats.
Pagesos i també
notaris, advocats,
escultors i tots els
fusters, sastres,
sabaters i també
llaners, i tota mena
d'artesans aquí són
complimentats.
Reines, comtesses,
dames il·lustres,
senyores i
serventes, joves i
nenes, donzelles i
ancianes, també les
vídues i les
religioses puguen
aquesta muntanya.*

*Aquestes colles es
troben aquí per oferir
les promences, i
són omplertes de
gràcies per a poder-les
complir, i que
tothom vegi com,
enriuint aquesta
cambra i ornant-la
amb joiells, retornen alliberats.
Per tant, mentre tots,
homes i dones,
supliquem, rentant
les nostres consciències,
preguem devotament: que
puguem sentir prop
nostre la Verge gloriosa.
Mare de clemència, graciosa
en el cel.*

Los set gotx recomptarem

És la segona de les cinc danses que conté el manuscrit. Porta el títol “*Ballada dels set goyts de nostre Dona en vulgar Cathallan, a ball redon*”. És una ballada en forma de goig. Té una endreça, no ballada, sinó per entrar els balladors; un refrany popular en línia recta, punt expressiu de salutació a l’altar i a Maria; i set cobles o estances que contenen els goigs, del segon al setè, i una pregària. El primer goig ha quedat suprimit pel componedor de la dansa o de la música, potser perquè es troba comprès en el refrany “Ave Maria”.

Los set gotxs recomptarem

Endreça:

Los set gotx

recomptarem

Et, devotament

xantant,

Humilment

saludarem

La dolça Verge

Maria.

Ceteri

Respondeant.

Refrany I

Ave Maria, gracia

plena

Dominus tecum,

Virgo serena,

Iterum dicatur.

Et sic de ceteris

aliis

Cobles II

Verge: fos anans del

part

Pura, e sens

falliment

En lo part, e pres lo

lo part

Sens ningun

corrumpiment;

Lo Fill de Deus,

Verge pia,

De vos nasque

verament

Iterum lo fill. Ave.

Ave Maria, gracia

plena

Dominus tecum,

Virgo serena.

III

*Verge: tres reys
d'Orient,
Cavalcan amb gran
corage,
Ab l'estrella
precedent,
Vengren al vostre
bitage,
Offerint-vos de
gradatge
Aur et mirre et
encenc.
Iterum offerint. Ave.
Ave Maria, gracia
plena
Dominus tecum,
Virgo serena.*

IV

*Verge: (e)stant
dolorosa
Per la mort del Fill
molt car,
Romangues tota
joyosa
Can lo vis resuscitar;
A vos, mare
piadosa,
Primer se volch
demostrar.
Iterum A vos mare, Ave.
Ave Maria, gracia
plena
Dominus tecum,
Virgo serena.*

V

*Verge: lo quin
alegrage
Que'n agues del Fill
molt car,
Estant al Munt
d'Olivatge,
Al cell l'on vehes
puyar,
On aurem tots
alegratge,
Si per nos vos plau
pregar.
Iterum on aurem. Ave.
Ave Maria, gracia
plena
Dominus tecum,
Virgo serena.*

VI

*Verge: quan foren
complitz
Los dies de
Pentacosta,
Ab vos eren aunits
Los apostols, et
decosta,
Sobre tots, sens
nylla costa,
Devalla l'(E)spirit
Sant.
Iterum Sobre tots. Ave.
Ave Maria, gracia
plena
Dominus tecum,
Virgo serena.*

VII

*Verge: 'l derrer
alegratge
Que'n agues en
aquest mon,
Vostre Fill ab gran
coratge
Vos munta al cel
pregon,
On sots tots temps
coronada,
Regina perpetual.
Iterum on sots. Ave.
Ave Maria, gracia
plena
Dominus tecum,
Virgo serena.*

VIII

*Tots, donques, nos
esforcem,
En aquesta present
vida,
Que peccats
foragitem
De nostr'anima
mesquina,
E vos, dolce Verge
pia,
Viyllats-nos-ho
empetrar.
Iterum Et vos. Ave.
Ave Maria, gracia
plena
Dominus tecum,
Virgo serena.*

Cuncti simus concanentes

És la tercera de les cinc danses que conté el manuscrit. Dansa de l'Anunciació. Tota en rodona, i té el punt expressiu en finalitzar les cobles, amb un punt parat en suspensió, en el qual la salutació i anunci de l'àngel s'expressen per una genuflexió i una reverència. "Cantem tots junts. Ave, Maria", canta la tornada. Aquesta és l'única de les cinc danses amb valors mètrics fonamentalment ternaris. Les altres són de valors mètrics fonamentalment binaris.

Cuncti simus concanentes

Tornada

*Cuncti simus
concanentes:
Ave Maria.*

Cobles:

*Virgo sola existente,
en affuit angelus
Gabriel est
appellatus atque
missus celitus
Clara facieque dixit:
Ave, Maria.
Clara facietque dixit,
audite, karissimi.
Et concipies, Maria.
Ave, Maria.
En concipies, Maria,
audite karissimi,
pariesque filium.
Ave, Maria.
Pariesque filium,
audite, karissimi.
vocabis eum
Ihesum. Ave, Maria.
Cuncti simus
concanentes*

Cantem tots alhora

Tornada:

*Cantem
tots alhora:
Ave Maria.*

Cobles:

*Mentre la Verge es trobava sola
es presenta l'Àngel;
Gabriel és
el seu nom,
i és enviat des del cel,
i li diu amb cara radiant:
Ave Maria.
I li diu amb cara radiant,
escolteu-ho caríssims,
"Mira, Maria,
concebràs: Ave Maria.
Maria, concebràs
escolteu-ho caríssims,
i tindrà un fill,
Ave Maria
I tindrà un fill,
escolteu-ho caríssims,
l'anomenaras Jèsús,
Ave Maria.
Cantem tots
alhora...*

Polorum regina

És la quarta de les cinc danses que conté el manuscrit. Dansa: Verge i Mare. Tota en línia circular, amb girades i canvis direccionals i del cos. Dansa molt forta i valenta. En començar les cobles té el moment expressiu en un punt aturat i suspens de dos passos, corresponent a la proporció de la Sesquialtera. Els dansaires fan una reverència, mentre el text va desplegant-se en cada cobla.

Polorum regina

Tornada:

Polorum regina

omnum nostra.

*Stella matutina, dele
scelera.*

Cobles:

Ante partum virgo

Deo gravida.

*Semper permansisti
inviolata.*

*Et in partu virgo Deo
fecunda.*

*Semper permansisti
inviolata.*

*Et post partum virgo
mater enixa.*

*Semper permansisti
inviolata.*

Reina de tot l'univers

Tornada:

Reina nostra de tot

l'univers,

estrella del matí,

esborreu els crims.

Cobles:

Abans del part éreu

verge encinta per

obra de Déu.

*Sempre restàreu
inviolada.*

I en el part éreu

verge fecunda per

obra de Déu.

*Sempre restàreu
inviolada.*

I després del part

sou verge mare gloriosa.

Sempre restàreu

inviolada.

Ad mortem festinamus

És la darrera de les cinc danses que conté el manuscrit. Dansa sobre la mort. Molt encertadament, O. Ursprung va fer veure com aquesta dansa, la més antiga que es coneix amb melodia pròpia, no és la dansa “de” la mort, en la qual la mort feta viva encara que macabrament, dansa enmig dels balladors amb terror o sarcasme, sinó que es tracta d’una dansa “sobre” la mort, meditació i reflexió que comprèn tots els temes que toquen aquest misteri de l’home segons la fe cristiana. Ben al contrari del macabre ballador que es belluga viu, el *Llibre vermell* acaba aquesta dansa amb una miniatura que representa un sepulcre obert amb un esquelet d’un mort ben mort i acabat. La dansa és pesada i severa, sense canvis de posició del cos, només amb saltirons i algun canvi direccional.

Ad mortem festinamus

Tornada:

*Ad mortem
festinamus,
peccare desistamus,
peccare desistamus.*

Cobles:

*Scribere proposui de
contemptu
mundano,
ut degentes seculi
non mulcentur in
vano.
Iam est hora surgere
a sompno mortis
pravo,
a sompno mortis
pravo.
Vita brevis breviter in
brevis finietur
mors venit velociter
quae neminem
veretur.
Omnia mors perimit
et nulli miseretur
et nulli miseretur.
Ni conuersus fueris
et sicut puer factus,
et vitam mutaveris in
meliores actus,
intrare non poteris
regnum Dei beatus
regnum Dei beatus
Tuba cum sonuerit,
dies erit extrema,
et iudex aduenerit,
vocabit sempiterna
electos in patria
prescritos ad inferna
prescritos ad inferna.
Quam felices fuerint
qui cum Christo
regnabunt,
facie ad faciem sic
eum spectabunt,*

Ens apressem cap a la mort

Tornada:

*Ens apressem cap a
la mort
no pequem més,
no pequem més.*

*Sanctus, sanctus
Dominus
Sabaoth
conclamabunt,
Sabaoth
conclamabunt.
Et quan tristes
fuerint qui eterne
peribunt,
pene non deficient
nec propter has
obibunt.
heu, heu, heu,
miseri,
numquam inde
exibunt
numquam inde
exibunt.
Cuncti reges seculi
et in mundo
magnates
advenrtant et clerici
omnesque
potestates:
fiant velut parvuli,
dimitant vanitates
dimitant vanitates.
Heu, fratres
karissimi, si digne
contemplemus
passionem Domini,
amare et si flemus,
ut pupillam oculi
servabit ne
peccemus,
servabit ne
peccemus.
Alma Virgo virginum,
in celis coronata,
apud tuum filium sis
nobis advocata.
Et post hoc exilium
occurrrens mediata,
occurrrens mediata.*

*Cobles:
Em proposo
d'escriure sobre el
menyspreu del món
per tal que els qui
viuen a la terra no
siguin afeixugats
per la vanitat.
És hora d'aixecar-nos
del son maligne
de la mort.
La vida és curta: ben
aviat acabarà i
breument: la mort
corre veloç i no
s'apoca davant de
ningú.
La mort tot ho
destrueix i no
compadeix ningú.
Si no et converteixes
i et fas com un nen
i no canvies de vida
obrant millor,
no podràs entrar feliç
al Regne de Déu.
al Regne de Déu.
Quan soni la
trompeta serà el darrer dia:
i quan vingui el
Jutge, cridarà els
elegits a la Pàtria
Eterna,
els damnats a l'infern
els damnats a l'infern.
Que en seran de feliços
els qui regnaran amb el Crist,
Així el contemplaran
cara a cara.
Aclamaran:
Sant, Sant, Senyor
de l'Univers.
Sant, Sant, Senyor
de l'Univers.
I que n'estaran de*

També et pot interessar...

Palau Bach

Dimecres 09.04.25 - 19 h

Sala de Concerts

Elisabeth Breuer, soprano

Anna Lucia Richter, mezzosoprano

Patrick Grahl, tenor (*Evangelista*)

Thomas Hobbs, tenor

Matthew Brook, baix (*Jesús*)

Stephan Loges, baix

RIAS Kammerchor Berlin

Akademie für Alte Musik Berlin

Justin Doyle, director

J. S. BACH: *Passió segons sant Mateu, BWV 244*

Preu: 18 a 95 €

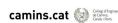
Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mecenes col·laboradors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

AENA – Armand Basi – Ascensors Jordà – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Caixa Enginyers – Calaf Grup – CECOT – Colonial – Fundació Abertis – Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Gómez-Acebo & Pombo – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Illy – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Saret de Vuyst Travel – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Soler Cabot – Veolia Serveis Catalunya

Benefactors d'Honor

Mariona Carulla Font – M. Dolors i Francesc – Pere Grau Vacarissas – María José Lavin Guitart – M^a. del Carmen Pous Guardia – Daniela Turco – Joaquim Uriach i Torelló

Benefactors Principals

Elvira Abril – Eulàlia Alari Ballart – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Professor Rafael I. Barraquer Compte – Francesc Xavier Carbonell Castellón – Lluís Carulla Font – Josep Colomer Viure – Josep Daniel i Lluïsa Fornos – Isabel Esteve Cruella – Jordi Gual i Solé – Ramón Poch Segura – Juan Eusebio Pujol Chimeno – Juan Manuel Soler Pujol – Joan Uriach Marsal – Manel Vallet Garriga

Benefactors

Maria Victoria de Alós Martín – Mahala Alzamora Figueras-Dotti – Zacaries Benamiar – Gemma Borràs i Llorens – Jordi Capdevila i Pons – David Carrasco Chiva – Elvira Gaspar Farreras – Pablo Giménez-Salinas Framis – Maite González Rodríguez – Pepita Izquierdo Giralt – Joan Oller i Cuartero – Inés Pujol Agenjo – Pepe Pujol Agenjo – Toni Pujol Agenjo – Elina Selin – Jordi Simó Sanahuja – Salvador Viñas Amat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

